

leveren. WebTrust verbiedt het rechtstreeks overbrengen van creditcard nummers naar het bedrijf. Het slot van de transactie, het betalen, wordt dan in gevaar gebracht. De transaction integrity komt dan ook in gevaar. Creditcard nummers kunnen namelijk makkelijk worden ondervangen.

Welke rol speelt de EDP-auditor hierin?

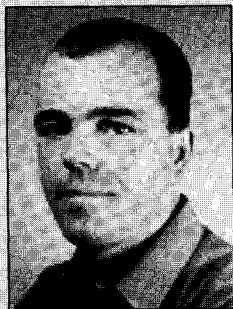
De meeste accountants kunnen de beveiliging van een Internet organisatie niet controleren. Hierbij gaat bijvoorbeeld om zaken als firewalls, netwerkinstellingen, etc.. Voor het controleren van firewalls maar ook de gebruikte software en configuratieschema's zijn EDP-auditors nood-

zakelijk. Technische kennis is bij EDP-auditors aanwezig en bij de meeste 'gewone' accountants niet.

Wat is het belang van WebTrust voor accountantskantoren? Het is belangrijk voor een accountantskantoor om zich met WebTrust bezig te houden. Veel organisaties zetten nu hun eerste schreden op het Internet of zullen dit in de nabije toekomst gaan doen. Als accountant word je met deze organisaties geconfronteerd. WebTrust kan in de komende eeuw een belangrijk onderdeel van de dienstverlening van de accountant gaan worden. Ik merk dat veel collega's zich dit onvoldoende realiseren. ☒

KPMG

Curriculum Vitae

Mark de Haas RA (1969) is sinds 1995 werkzaam bij KPMG Accountants. Na eerst twee jaar in de accountantspraktijk gewerkt te hebben, heeft hij in 1997 de overstap gemaakt naar KPMG EDP-auditors. Gedurende zijn loopbaan heeft Mark als accountant en EDP-auditor ervaring opgedaan op het brede gebied van de jaarrekeningcontrole. Verder heeft hij uiteenlopende gespecialiseerde adviesopdrachten uitgevoerd. Hij is nauw betrokken bij internationale productontwikkeling van KPMG op het gebied van E-business.

Milieukundigen onder de wals van accountants?

De accountants bewegen zich volop in de markt van milieujaarverslagen. Enerzijds als adviseur bij het opstellen ervan, anderzijds als onafhankelijke verificateur. De materie is milieu, hoe kan het dan toch dat de milieukundigen zich rond dit onderwerp geen vuist maken, zich niet organiseren noch zich beraden op hun rol? Juist milieukundigen kunnen namelijk invulling geven aan de verificatie van verslagen.

Ing. Folkert T. van der Molen

De voorbereiding van de wetgeving voor het verplichte milieujaarverslag heeft vele jaren gekost. Vooral de discussie tussen de milieugroeperingen (Stichting Natuur en Milieu) en het bedrijfsleven (VNO-NCW) was hier debet aan. Zoals bekend is de verplichting nu een feit voor ruim 250 bedrijven en zullen volgend jaar de eerste lichte verplichte verslagen verschijnen. Nederland loopt hier flink in voorop; met betrekking tot het verplichte publieksverslag neemt het wereldwijd zelfs een unieke positie in.

Met een nieuw fenomeen ontstaat ook een nieuw werkveld voor deskundigen en een nieuwe markt voor profit-organisaties als adviesbureaus en vormgevers. Accountants zijn vanaf het begin zeer actief geweest richting de markt. Er is zelfs een Vereniging van Milieuaccountants (VMA) opgericht, met name gericht op milieuverlaggeving. Deze vereniging valt onder het Nederlands Instituut voor Register Accountants (NIVRA).

Het wettelijk verplichte milieuverlag valt uiteen in een overheidsverslag en een publieksverslag. Het publieksverslag is bedoeld voor andere stakeholders dan de overheid zoals omwonenden, financiers, milieugroeperingen en relaties van het bedrijf. Als bedrijf mag je beide verslagen samenvoegen, maar daar zullen bedrijven niet snel voor kiezen. Voor het overheidsverslag is een model gemaakt en het bevoegd gezag wil het liefst gewoon dat model ingevuld retour. Bovendien moet het overheidsverslag ook drie maanden eerder klaar zijn dan het publieksverslag (1 april respectievelijk 1 juli).

Wat is verificatie?

Verificatie is het door een onafhankelijke derde partij checken van de inhoud van het verslag (zowel de kwantitatieve als kwalitatieve gegevens) op vooral juistheid, validiteit (dat de beschrijvingen van de milieuprestaties valide zijn, bijvoorbeeld accurate definities van afval, emissies etc.) en volledigheid. Verificatie van een milieujaarverslag is vergelijkbaar met de goedkeurende accountantsverklaring in een financieel jaarverslag.

De wetgever heeft voor het verplichte gedeelte van het milieujaarverslag verificatie wel verplicht gesteld, maar de invoeringsdatum nog niet geregeld. Momenteel is het

gesloten deuren?

studenten bedrijfskunde en bedrijfseconomie die affiniteit hebben met
voor meer informatie (020) 656 71 62 of kijk op www.kpmg.nl/campus.

KPMG
Verheldert

daarmee dus nog niet verplicht. Achtergrond hiervan is dat men het wel belangrijk vindt, maar het eerst wil onderzoeken. Het bevoegd gezag (provincies of waterschappen) zullen de gegevens uit het milieujaarverslag checken op juistheid (ze spreken hierbij over valideren of verifiëren). Bij bedrijven die vallen onder de wettelijke verplichting zal het overheidsverslag, vooral in kwantitatieve zin, de basis vormen voor het publieksverslag. Sommige bedrijven zijn van mening dat de validatie van het overheidsverslag voldoende is, en dat de stakeholders van het publieksverslag daar dan ook maar genoeg mee moeten nemen. Ook VNO-NCW is deze mening toegedaan en spreekt zich om deze reden uit tegen verplichte verificatie van het publieksverslag. Overigens worden de verslagen in toevallende mate wel op vrijwillige basis geverifieerd.

Er is geen regionale, nationale of internationale standaard voor verificatie, noch voor de aanpak, noch voor de scope en evenmin voor de strekking van de verklaring die in het verslag wordt opgenomen. Van alles is dus mogelijk.

Welke kennis is nodig?

Laten we als milieukundigen eerst eens kijken naar de materie waar het bij een verificatie om draait. Het gaat hier over milieuaspecten zoals emissiegegevens, milieuzorg, milieu-investeringen en milieu-impact. Bij het uitvoeren van de verificatie zelf komen twee disciplines om de hoek kijken:

- milieutechnisch/-inhoudelijke expertise;
- expertise op het gebied van administratieve controle.

De meeste inzet bij een verificatie gaat zitten in het nagaan hoe emissieberekeningen zijn gedaan: welke methoden/modellen zijn gebruikt, is er verantwoord gemeten, zijn de juiste omrekenfactoren gebruikt, is op een goede wijze geaggregeerd, zijn geen installatie-onderdelen over het hoofd gezien, hoe zit het met diffuse emissies. Daarnaast is algemene en branchespecifieke milieukennis nodig om te beoordelen of het verslag compleet is en gemaakte kwalitatieve beweringen juist zijn.

Het verplichte milieujaarverslag gaat over verslagen op inrichtingsniveau (sites). Het administratieve traject van meten naar rapporteren is op siteniveau vaak maar beperkt van omvang. Grotere bedrijven als Akzo Nobel, DSM en Shell maken ook corporate milieuverlagen (vrijwillig). Om deze verslagen te verifiëren is meer kennis nodig op het gebied van accountancy (zoals consolidatie) dan bij verslagen op siteniveau omdat het administratieve traject hier veel groter en complexer is. Uiteraard is daarbij kennis van informatiesystemen en -voorziening, administratieve organisatie en interne controle (zoals functiescheiding, verbandscontrole) onontbeerlijk bij verificatie.

De praktijk

De eerder genoemde Vereniging voor Milieuaccountancy heeft een eigen opleiding milieuaccountancy waar accountants in een vrij korte tijd enigszins kennis opdoen van milieu. Vertegenwoordigers van deze vereniging claimden lange tijd dat afgestudeerden van deze opleiding de meest geschikte personen zijn voor verificaties en ook op milieugebied voldoende bagage hebben. Hier is men aardig van teruggekomen.

Opvallend is dat wanneer grote accountantsbureaus (de Big Five) verificaties uitvoeren, dit nagenoeg altijd gebeurt onder de vlag van de management consultancytak van deze bureaus. Uiteraard, maar niet vanzelfsprekend, betrekken deze bureaus hun interne accountants erbij. Echte specifieke milieutechnische kennis is niet of maar zeer beperkt aanwezig.

In een recente open discussie spraken de accountantorganisaties zich nadrukkelijk uit over het uitvoeren van de verificatie door multidisciplinaire teams. In enkele andere

Accountantsverklaring

We hebben het in dit jaarverslag opgenomen financieel verslag van Provinciaal Afoalverwijderingsbedrijf Zuid-Holland n.v. te Schiedam over 1998 gecontroleerd. Dit financieel verslag is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 1998 van Provinciaal Afoalverwijderingsbedrijf Zuid-Holland n.v. Bij die jaarrekening hebben wij op 31 mei 1999 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

Dit financieel jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van de vennootschap. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake dit verslag te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat dit financieel verslag op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan het is ontleend.

Ten behoeve van een duidelijker inzicht in de financiële positie en de resultaten van de vennootschap en de reikwijdte van onze controle dient het financieel verslag te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan het is ontleend, alsmede met de door ons daarbij verstrekte accountantsverklaring.

landen, met name in de Verenigde Staten en Engeland, hebben milieudviesbureaus de lead bij verificaties en behoren de accountantsbureaus tot de minderheid. Ook komt het voor dat een milieuverlag zelfs twee verschillende verklaringen bevat, zowel van een milieudviesbureau als van een accountantsorganisatie.

Wereldwijde standaard

Er is voor een duurzaamheidsverslag, een combinatie van milieu, sociaal/ethische en economische aspecten, een wereldwijde standaard in de maak. Dit is het *Global Reporting Initiative (GRI)*. Binnen dit initiatief is ook een Werkgroep Verificatie actief. Naast vertegenwoordigers van stakeholders, zijn hier milieudviesbureaus en (vooral) accountantsorganisaties actief. Een duidelijke uitspraak vanuit deze werkgroep is dat de verificatie uitgevoerd moet worden door die partij die onafhankelijk is en duidelijk door de stakeholders daarvoor geaccepteerd wordt. Zij zijn de 'gebruiker' van de verificatie, zij moeten dus ook de belangrijkste stem in het kapittel hebben. Er komen al geluiden uit de markt dat de verifiërende partij zelf ook nadrukkelijk aan duurzame ontwikkeling moet doen om geloofwaardig over te komen. Dit zal beter overkomen bij de stakeholders. Voor een bedrijf dat duidelijk duurzaamheid wil profileren geeft het een extra meerwaarde een verificatie van het verslag door een duurzame adviesorganisatie te hebben uitgevoerd dan door een vooral op profit gerichte organisatie.

Rol milieukundigen

Nederlandse milieukundigen hebben zich tot op heden nauwelijks uitgesproken over de nieuwe markt rond milieuverlaggeving, laat staan in georganiseerde vorm. Noch de Vereniging Van Milieukundigen (VVM), noch de

Milieuverklaring

We hebben de milieugerelateerde passages van het jaarverslag over 1998 van Proav, beperkt tot de activiteiten 3e Merwedehaven, Recept, IGAT, Flexorecycling Zoetermeer, getoetst inclusief de opgenomen verwijzingen naar en conclusies uit externe correspondentie en onderzoeksrapporten. Het betreft de volgende passages:

- 'Milieuzorg, Vergunningen en Handhaving';
- 'Milieuthema's';
- de paragraaf over de composteerinstallatie Recept;
- de bijlage 'Kwantitatieve gegevens milieuthema's'.

We zijn van mening, dat het milieujaarverslag een getrouw beeld geeft van de beschreven interne milieuzorgelementen, gebeurtenissen, acties en milieubelastingen.

ONRI (waar de meeste milieudadviesbureaus lid van zijn) hebben een gezamenlijke mening gevormd over deze markt en de rol van milieukundigen daarin.

Gaat het dan alleen om advisering bij het opstellen van een verslag? Nee, zeker niet. Het repeterende en dus interessante zit hem in het jaarlijks terugkerende werk rond het verifiëren van de gegevens in een milieujaarverslag dat leidt tot een goedkeurende verklaring. Ik ben van mening dat milieukundigen tenminste een belangrijke rol moeten en kunnen spelen bij verificaties. Verificatie van verslagen op siteniveau kunnen grotendeels door deze discipline worden ingevuld. De beroepsgroep zou kunnen inventari-

seren welke accountancykennis aanvullend nodig is, hoe in deze behoefte kan worden voorzien en, waar nodig, op een goede wijze met accountants kan worden samengewerkt. Wie de schoen past trekke hem aan?

DHV

De DHV Groep is één van de grotere internationale adviesbureaus. In Europa behoort de groep tot de top 10 op haar gebied, wereldwijd tot de top 20. Met ruim 3000 professionals worden projecten uitgevoerd op het gebied van transport, infrastructuur, water, milieu, ruimtelijke ordening, landbouw, industriële huisvesting en vastgoed.

Curriculum Vitae

De heer ing. Folkert T. van der Molen is ruim 13 jaar werkzaam op milieugebied in verschillende functies en voor verschillende werkgevers. Onder andere heeft hij 3 jaar gewerkt bij Coopers & Lybrand Management Consultants. Sinds 3 jaar werkt hij bij DHV als senior-adviseur duurzaam ondernemen. Hij is intensief betrokken bij advisering op het gebied van milieuverslaggeving en participeert in de internationale werkgroep verificatie van het Global Reporting Initiative.

De accountant en assurance services

De laatste jaren zijn er nogal wat publicaties verschenen over het onderwerp assurance services in relatie tot de accountant. In de van toepassing zijnde artikelen wordt gesteld dat het zogenaamde maatschappelijk verkeer behoefte heeft aan nieuwe dienstverlening door de accountant. Dienstverlening waarbij de accountant door middel van een verklaring of mededeling, evenals bij de jaarrekening, zekerheid zou verstrekken. Gesteld wordt ook dat door die additionele dienstverlening (assurance services) de rol van de accountant in belangrijke mate zou veranderen. Steeds is het lidwoord de vet gedrukt omdat in de van toepassing zijnde artikelen steeds over de accountant wordt gesproken. Dat houdt in dat het gaat om de individuele accountant. Dat moet dan wel de openbaar accountant zijn.

Prof. drs H.C. Kocks RA

Ook deze bijdrage gaat over assurance services. Aan de auteur is gevraagd zijn mening te geven over de toekomst van assurance services. Die mening is vooral gebaseerd op zijn ervaringen, opgedaan tijdens het afnemen van slotexamens accountancy van het afgelopen jaar. Dat zijn er velen geweest in verband met de per 10 september 1999 ingegane nieuwe regelgeving voor inschrijving in het accountantsregister. Eerst zullen die ervaringen worden weergegeven waaruit de toekomst is geëxtrapoleerd

Ervaringen

Om aan de Erasmus Universiteit het accountantsdiploma te behalen diende de kandidaat tot september 1999 een referaat te schrijven en dit referaat te verdedigen tijdens

het zogenaamde slotexamen. Dat referaat diende te gaan over een onderwerp uit één van de drie hoofdvakken van de accountancy opleiding: bestuurlijke informatieverzorging (BIV), accountantscontrole of externe verslaggeving. De spreiding van de kandidaten over de 'grote kantoren' was normaal, daarnaast waren kandidaten werkzaam bij een kleiner accountants- en adviesorganisatie. Van de door de auteur geëxamineerde kandidaten in de afgelopen twee jaar, ongeveer 150, was de verdeling van de referaatonderwerpen ongeveer als volgt:

- 1 Ongeveer 80% van de kandidaten had voor een onderwerp gekozen uit de externe verslaggeving.
- 2 De accountantscontrole zelf bleek geen interessant onderwerp. Alleen de risicoanalyse, tolerantiebepaling en de behandeling van fouten etc. kwamen als onderwerp voor.